

BÖLÜM 3

SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDE GÖÇ VE KENT YOKSULLUĞU

Metin ZAFER¹, Recep ARGUNAĞA², Emrah KILINÇ³

Özet

Kentlere ilişkin çalışmaların çeşitliliği, kentlerin farklı dönemlerde geçirdiği dönüşümlerle açıklanmaktadır. Özellikle son yıllarda kentlerde yaşanan değişim, göç olgusundan bağımsız değildir. Güncel göç hareketlerinin büyük ölçüde kent odaklı olması, göçü kentle iç içe bir olgu hâline getirmektedir. Kentlere yönelen göçün en belirleyici nedenlerinden biri yoksulluktur. Bu durum, büyükşehirlere doğru gerçekleşen düzensiz

¹ Dr., İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul, Türkiye. E-posta: metin.zafer@ibb.gov.tr, metinzafer2344@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2360-1162>

² Sosyal Hizmet Uzmanı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul, Türkiye. E-posta: recep.argunaga@ibb.gov.tr, repargn@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-4526-3654>

³ Sosyal Hizmet Uzmanı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul, Türkiye. E-posta: emrah.kilinc@ibb.gov.tr, emrahkilinc1759@gmail.com | ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-8612-6103>

Lisans: Creative Commons Atıf–Ticari Olmayan–Türetilemez 4.0 Uluslararası / **(License:** *Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 International*) (CC BY-NC-ND 4.0).

Açık Erişim / Open Access.

DOI (kitap): <https://doi.org/10.63127/tuaz.nd.31>

Tavsiye Edilen Atıf / Recommended Citation:

Zafer, M., Argunağa, R., ve Kılınç, E. (2025). Sosyal hizmet perspektifinde göç ve kent yoksulluğu. Bilge, M. (Ed.) ve Ulusal, F. (Ed.), *Dijitalleşme, eşitsizlik ve krizler çağında sosyal hizmet: Yeni yaklaşımlar ve stratejiler* içinde (ss. 60-79). <https://doi.org/10.63127/tuaz.nd.31.c129>

göçün; kent yoksulluğu çerçevesinde sosyal, ekonomik ve mekânsal ayrışma süreçleriyle ilişkisini görünür kılmaktadır. Sosyal hizmet, modern dönemin en önemli ürünü olan kentsel mekânlarda gelişmiş ve bu alanlarda kurumsallaşmıştır. Bu yönüyle göç ve kent yoksulluğunun kente özgü sosyal sorunlara dönüşmesi, sosyal hizmeti bu alanlarda özel müdahaleler ve çalışmalar geliştirmeye yöneltmektedir. Bu nedenle çalışma, kent yoksulluğu ve göç olgusunu sosyal hizmet perspektifiyle ele almaktadır. Ayrıca göçün kent yoksulluğuna farklı bir biçim kazandırarak mekânsal eşitsizliği ve sosyal dışlanmayı derinleştirmesi, kent yönetimi açısından önemli bir soruna işaret etmektedir. Bu bağlamda yerel yönetimde en etkin kurumlardan biri olan belediyelerin, göç ve kent yoksulluğuna yönelik sosyal hizmet uygulamaları kritik önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Göç, Kent Yoksulluğu

JEL Kodları: I38, R23, I32

MIGRATION AND URBAN POVERTY FROM A SOCIAL WORK PERSPECTIVE

Abstract

The diversity of research on urban areas can be largely attributed to the structural and socio-spatial transformations that cities have experienced over time. In the contemporary period, these transformations are closely intertwined with migration processes. The predominantly urban character of current migration flows has led to the framing of migration as a phenomenon deeply embedded in urban contexts. One of the primary drivers of migration to cities is poverty, positioning urban-bound migration as a key determinant shaping urban poverty. In this respect, irregular and unplanned migration toward metropolitan areas contributes to the reproduction of social, economic, and spatial inequalities, reinforcing patterns of segregation and exclusion within cities.

Social work, as a profession and discipline grounded in social justice, human rights, and social inclusion, has historically developed and institutionalized within urban settings shaped by modernity. The emergence of migration and urban poverty as city-specific social problems necessitates targeted social work interventions and policy-oriented research. Accordingly, this study addresses urban poverty and migration from a social work perspective, emphasizing structural factors, vulnerability, and access to social

services. Furthermore, the transformation of urban poverty through migration—manifested in intensified spatial inequalities and social exclusion—represents a critical challenge for urban governance. In this context, municipalities, as among the most active and accessible institutions in local governance, play a central role in delivering social services and developing inclusive, rights-based responses to migration and urban poverty.

Keywords: Migration, Urban Poverty, Spatial Inequality, Social Exclusion, Municipalities

1. Giriş

Kentler, küreselleşme ve neoliberal politikaların etkisiyle sosyal, siyasal ve kültürel değişimlerin en fazla görünür olduğu mekânlar olmuştur. Özellikle kentlerin mekânsal ayrışması daha çok kent yoksulluğu ile ilişkilendirilse de diğer bir kentsel ayrışmadaki önemli faktör göçtür (Küçük ve Şan, 2018, s. 200). Bu nedenle zamanla kentlerin genişlemesi kente özgü, eşitsizlik ve yoksulluğun birbiriyle doğru orantılı olarak artması pek çok kent sakinini dehşete düşürmüştür (Giddens, 2012, s. 958). Nitekim göçün kentlerde ortaya çıkardığı hızlı değişimler kültürel, sosyal, ekonomik sorunların yanı sıra bölgesel farklılıklarda artış ve toplumsal gruplar arasında ayrışma ve kutuplaşmaya neden olmuştur (Sirkeci ve Yüceşahin, 2014, ss. 2-3; Küçük ve Şan, 2018, s. 187). Aynı zamanda yoksullukla bütünleşen göçmenler genellikle yoksul mahallelerde altyapı eksiklikleri, insan yaşamına uygun olmayan konutlarda, kentsel hizmetin yeterli düzeyde olmadığı, sosyal güvenceden mahrum ve suç oranının yüksek olduğu kent mekânlarında yaşamaktadırlar (Küçük ve Şan, 2018, s. 188).

Yaşlanan kentler ve ülkeler arasındaki eşit olmayan ekonomik büyüme, iklim değişikliği ve çevresel dengesizlikler, savaşlar ve çatışmalar gibi küresel gerçekler kentlerin göç almasında önemli ölçüde etkili olmaktadır (Açıkgöz, 2021, s. 54). Kent kavramı bütünlüğü içinde yer alan kentlileşme-göçmenler açısından bir diğer önemli sorun olarak görülebilir. Bu anlamda kentlileşemeyen bireyler bağlı bulundukları topluma karşı yabancılaşma, başkalaşma ve uyum sağlayamama gibi pek çok sosyo-psikolojik sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. En nihayetinde bu bireylerde suça eğilim, gettolaşma, kültürel ve mekânsal banliyöleşme gibi toplumsal sorunlar ortaya çıkmaktadır (Argüç, 2024, ss. 87-88).

Kent bağlamında göçmen sorunu ele alındığında “toplumsal süreçlerin birleştirilmiş yapıları” olarak kenti değerlendiren, Şikago Okulu ile Klasik Marksist açısından kenti kapitalist teoriler bağlamında önemsiz gören yaklaşımlarla açıklamak pek mümkün görünmemektedir. Öyle ki göçmenler emekleri ile değer üreten bireyler olarak kent sakinlerinden ayrılmamaktadırlar (Yılmaz, 2018, s. 107). Nitekim göç ister ulusal ister uluslararası olsun, kentsel büyüme ve gelişme açısından oldukça önemli bir yere sahip olmuştur. Ayrıca göç nüfusun artışı ve buna bağlı ekonomik,

sosyal, kültürel vb. çeşitlilik, kentleşmenin vazgeçilmez bir parçasıdır (Açıkgöz, 2021, s. 54).

Sosyal hizmetler modern dönemin en önemli ürünü olan kentsel mekânlarda var olmuştur. Fakat kentsel mekânların bürokratik merkezi devlet yapısının bir unsuru olması yoksullara müdahale edilmesi açısından çok kapsayıcı ve yeterli olmamıştır (T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, 2009, s. 39). Bu nedenle sosyal hizmetin merkezinde yer alan insan hakları ve sosyal adalet ilkelerinin yanında, dezavantajlı bir grup olan göçmenlerin gereksinimleri ve güçlendirilmeleri gibi amaçlar sosyal hizmeti göçmenlere yönelik özel çalışmalar yapmaya itmektedir (Ünal ve Gedik, 2022, s. 59). Bu bağlamda çalışmanın temel amacı kent yoksulluğunun göç kesişiminde mekânsal eşitsizlik ve sosyal dışlanma gibi kavramlar üzerinden teorik bir bakış sunmanın yanında kent yönetiminde en etkin kurum olan belediyelerin, göç ve kent yoksulluğuna yönelik güncel bazı sosyal hizmet uygulamalarını sunmaktır.

2. Kentin Mekânsal, Sosyolojik ve Kültürel Anlamı

Kent hem kavramsal olarak hem de mekânsal olarak farklı dönemlerde (Antik Çağ, Orta Çağ, Modern ve Postmodern) pek çok değişim geçirerek çeşitli anlamlar içermiştir. Bu anlamda kente dair yapılan çalışmalar da çok çeşitli boyutlarda ele alınmıştır. Bu nedenle çalışmanın bu başlığı ile kentin tarihsel olarak ortaya çıkışının yanı sıra kent, kentleşme, kentlileşme ve kentlilik kavramlarının ne anlama geldiği üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda bu başlık altında kentin mekânsal, sosyal ve kültürel anlamları irdelenmiştir.

Her ne kadar kentin fiziksel tarihi neolitik çağın son evrelerinde aransa da aslında kentin ortaya çıkışı paleolitik ve neolitik çağ unsurlarının çok daha erken dönemlerde bir araya gelmesinin nihai bir sonucudur. Dolayısıyla tohum ıslahı, saban tarımı ve sulama gibi tarım devrimine bağlı gelişmeler doğrudan kentin oluşumuna neden olmamış olsa bile önemli ölçüde katkı sunmuştur (Mumford, 2007, 34). Bu doğrultuda insanlığın tarıma başlaması, kentlerin ortaya çıkmasındaki temel etkenlerden biri olarak gösterilebilir. Yerleşim olarak ilk kentler Eriha, Çatalhöyük olarak kısmen kabul edilse de

Uruk M.Ö 4000 yılında çoğu kent çalışmacıları tarafından ilk kent olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda kent tarım dışı faaliyetlerin olduğu ekonomi, nüfus yoğunluğu ve yapılanmanın dışında çeşitlilik, iş bölümü, hareketlilik, yoğun üretim ve tüketim faaliyetleri, kendine has sorunları ve karmaşık sosyal ilişkiler ile insan toplumsallığının mekânı olmaktadır (Demirağ, 2012, s. 45; Aslan ve diğ. 2025, s. 641). Bu bağlamda sosyolojik olarak mekân; kimliği, aidiyetleri, üretimi, hareketliliği, toplumsal salınımı, geçişliliği, ayrışması, hiyerarşisi, iktidar ilişkileri, ötekilerin temsili, göçmenlik, taşınma ve heterotopik, distopik, siber mekânlar gibi zeminler üzerinde temellenmektedir (Aytaç, 2013, s. 144). Kent kavramına ilişkin pek çok tanımlama bulunmaktadır. Keleş (1998, s. 75) kenti "Sürekli toplumsal gelişme içinde bulunan ve toplumun, yerleşme, barınma, gidiş geliş, çalışma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, pek az kimsenin tarımsal uğraşlarda bulunduğu, köylere kıyasla nüfus yönünden daha yoğun olan ve küçük komşuluk birimlerinden oluşan yerleşme birimi" olarak tanımlamıştır. Bu bağlam kenti Weber rasyonalite, Durkheim ahlaki uyum, Marx kapitalist üretim ilişkileri, Braudel ise toplumsal ilişkilerin mekânsal yansıması olarak analiz etmişlerdir (Braudel 1990, s. 125; Tılıç, 2011, s. 8).

Kent kültür ilişkisine bakıldığında ise kentte yaşayan sakinleri tarafından üretilen maddi ve manevi değerler olarak görülebilir. Böylece farklı kültürlerin gelenek ve göreneklerinin uyum içinde kendine özgü biçimsel, fiziksel, sosyal, ekonomik, tarihsel unsurların yer aldığı bir bütünlük olarak da bakılabilmektedir (Hayta, 2016, s. 166). Daha öncesinde endüstri devriminin ve şimdi de yeni kent anlayışının ortaya çıkardığı büyük yenilikler önceleri epeyce dar alana sıkışmış olan insanın bilgi ve tekniğe dayalı beceri kalıplarını parçalamıştır. Bu nedenle kentle ilgili çalışmalarda kültürel içerikte kentlerin büyüme modelleri gibi pek çok değişken göz önünde bulundurulmaktadır (Tatlıdil, 1992, s. 31). Diğer taraftan kültürel değişimin ortaya çıkarmış olduğu kentleşme kavramı önemli olmaktadır. Kentleşme olgusunun öğelerine bakıldığında sosyal, ekonomik, kültürel ve davranışsal yaşam biçimlerinin ortaya çıkardığı değişimlerin yanı sıra kentlerin nüfus ve mekânsal büyümeleri ile kırdan kente göçün etkisinde söz edilebilmektedir (Yılmaz ve Çiftçi, 2011: s. 255). Diğer bir önemli kavram ise kentlileşmedir. En basit haliyle kentlileşme insanların kent ile olan bütünleşmesidir. Aynı zamanda bir nüfus yapısının kendinden niceliksel olarak daha büyük bir nüfus grubuyla kaynaşması anlamına da gelmektedir

(Es ve Ateş, 2004: s. 214). Bir başka açıdan kentlileşme kültür değişmesidir. Fakat kentlileşmenin temel unsuru olan kent kültürünün geliştirilmesi için de davranışsal ve fiziksel olarak kent ile uyum içinde olunması gerekmektedir (Ulusoy ve Vural, 2001: s. 8). Bu yönüyle kentlileşmenin temelde sosyal ve ekonomik bakımdan iki boyutundan söz edilmektedir. Ekonomik boyutuyla bireyin tümüyle kente özgü işlerle geçimini sağlaması, sosyal boyutuyla ise bireyin kente özgü davranış biçimlerini geliştirerek kentin sosyal ve manevi yargılarını içselleştirmedir (Kartal, 1983: s. 92). Kente ilişkin kent topluluklarının karakteristik yaşam kalıplarını anlatan bir diğer önemli kavramda kentlilik kavramıdır. Bu bağlamda kentlilerin yaşam tarzları öne çıkan özellikleri; sekülerleşme, azalan akrabalık ilişkileri, uzmanlaşmış iş bölümü, normatif çoğulculuk, toplumsal çatışmaların artması, toplumsal ilişkiler de araçsallığın daha görünür olması ve kitle iletişim araçlarının önemli yer edinmesi olarak sıralanmaktadır (Marshall, 2009, s. 399).

3. Göç Olgusu ve Göç Çeşitleri

Göç hem zaman hem de mekân boyutuna sahip, sürekli değişen dinamik bir olgudur (Demir, 2023, s. 474). Tarih bilimi açısından, bir olayın doğru değerlendirilebilmesi için yalnızca olayın geçtiği zamanı değil, gerçekleştiği mekânı da bilmek gerekmektedir, çünkü insanın mekânla ilişkisi insanlık tarihi kadar eski ve derin bir bağa dayanmaktadır. Tarih boyunca insan topluluklarının sürekli olarak yer değiştirdiği görülmektedir. Bu hareketlilik, dönemden döneme farklı şekiller alsa da temelinde kaynak arayışı veya yaşam koşullarını iyileştirme arzusu yatmaktadır (Özdemir, 2008, s.7).

İnsanların göç etme nedenleri birbirinden farklı olabilmektedir. Göç, bireylerin ya da toplulukların kendi istekleriyle olabileceği gibi kendi iradelerinin dışında gerçekleşen zorlamaya bağlı olarak da ortaya çıkabilmektedir. Ayrıca bireysel olabileceği gibi kitlesel bir boyutta da olabilir. (Ekici ve Tuncel, 2016, s. 14). Bu bağlamda göçün nasıl gerçekleştiğinin bilinmesi, göçün etki boyutunun anlaşılmasında yararlı olacaktır. Nitekim göç kararının alınmasında göçü etkileyen çeşitli etkenlere göre göç teorileri farklılaşmaktadır. Göçün sebebi, yaşam koşullarının daha iyileştirilmesi gibi “mikro bazda” bireysel değerler ve beklentiler olabilirken, gelir ve istihdam gibi “makro bazlı” ekonomik yapıyı içeren ve bir bütün

olarak değerlendiren teorilerin yanı sıra sosyal bağları içeren “orta düzeyde” teoriler de bulunmaktadır (Özdemir, 2018, s. 140).

Göçün genel anlamda geçici, kalıcı, zorunlu, gönüllü, kırsal, kentsel vb. pek çok pek çok çeşidi bulunmaktadır. Fakat temelde coğrafi olarak iç ve dış göç sınıflandırmasının öne çıkmaktadır. Bu bağlamda iç göç, en genel anlamıyla aynı ülke sınırları içerisinde gerçekleşen yer değiştirme hareketi olarak bilinmektedir. Ancak sosyal bilimlerin çoğu tanımlamalarında olduğu gibi iç göç kavramının da farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. İç göç, belli bir zaman dilimi içerisinde belli bir yerleşme alanında yaşayan insanların kendi irade ve arzularıyla yaşam yerlerini söz konusu yerleşme alanı dışına taşıyanların miktarı olarak tanımlanmaktadır (Şen, 2014, s. 233). Bir diğer tanıma göre ise iç göç, bir ülkenin sınırları içerisinde olan farklı yerel yönetim alanları arasında gerçekleşen nüfus hareketidir (Toksöz, 2006, s. 23). Zaman boyutuyla bakıldığında göç, belirli bir dönem içinde meydana gelen mekânsal değişimdir. Ancak bu sürenin alt ve üst sınırlarının nasıl belirleneceği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Sosyal bilimciler arasında bu konuda tam bir uzlaşa bulunmamakla birlikte bazı araştırmacılar göçün, en az bir yıl veya daha uzun süreli olması gerektiği konusunda hem fikirdirler (Öztürk ve Altuntepe, 2011, s. 1589). İç göç hareketleri, kırdan kıra, kırdan kente, kentten kente ve kentten kıra şeklinde gerçekleşmektedir. Bunlar arasında en yaygın görüleni kırdan kente göçtür. Sanayileşme süreciyle ivme kazanan bu göç biçimi, kentleşme olgusunun gelişmesine önemli ölçüde katkıda bulunmuştur (Sarı, 2008, s. 3).

Dış Göç ise bireyin yaşadığı ülke sınırlarından çıkarak bir başka ülkede yerleşmek amacıyla gerçekleştirdiği göç hareketlerini ifade etmektedir (Gezer ve Emsen, 2023, s. 249). Bu göç türünde en önemli kıstas ülkenin siyasi sınırlarının dışına çıkmasıdır. Dış göç aynı zamanda uluslararası göç olarak da bilinmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin (UNHCR) Haziran 2025’te yayımladığı *Global Trends: Forced Displacement in 2024* başlıklı rapora göre, zulüm, çatışma, şiddet, insan hakları ihlalleri ve kamu düzenini ciddi biçimde bozan olaylar nedeniyle zorla yerinden edilen kişi sayısı 2024 yılı sonunda 123,2 milyona ulaşmıştır (UNHCR, 2025). Bu durum dış göçün temel belirleyicisinin daha çok zorunlu nedenlerle ortaya çıktığını göstermektedir.

4. Sosyal Hizmet ve Göç

Bu bölümde sosyal hizmet ve göç ilişkisi göz önünde bulundurularak, sosyal çalışmacıların mesleki rolleri gereği göçmenlere yönelik gerçekleştirmeleri gereken uygulamalardan bahsedilmektedir.

Göç insan yaşamını tüm yönleriyle etkileyen temel bir toplumsal olgu olarak pek çok insan açısından daha iyi yaşam koşullarına sahip olunması anlamına gelse de diğer taraftan işsizlik, yoksulluk, toplumsal alanda dışlanma gibi birçok sorunla başa çıkılması demektir (Yılmaz ve Günay, 2022, s.1). Nitekim sosyal sistemler kuramına göre de göç bireysel gerilim durumları, yoksulluk, işsizlik, sosyal dışlanmışlık, gibi mikro düzeyde bireye etki eden itici unsurları içermektedir (Gezgin, 1991, ss. 39-41). Aynı zamanda düzensiz ya da zorunlu göçler nedeniyle göçmenler yeni göç ettikleri kentlerde, önyargılara karşı savunmasız bırakılmaktadırlar. Bunun doğal sonucu olarak da nefret söylemleri, göçmen karşıtlığı ve düşmanlığı gibi bir dizi sorunla karşılaşmaları söz konusu olmaktadır (Ertürk ve Kurtarı, 2021, s. 4).

Sosyal hizmet açısından göç olgusuna bakıldığında mesleğin odak noktasında insan hakları ve sosyal adaletin yer alması, aynı zamanda dezavantajlı grupların refahının artırılması ve güçlendirilmesi gibi temel değerleri, bu olguyu özel bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda sosyal hizmet çalışanlarının göçmenlerin gereksinimlerini mikro, mezzo ve makro düzeyde holistik ve genelci bir uygulama yaklaşımıyla ele almaları oldukça önemlidir (Ünal ve Gedik, 2022, s. 59).

Mültecilere/göçmenlere yönelik sosyal hizmet çalışanlarının; toplumla ve kaynaklarla buluşturma, savunuculuk, güçlendirme, danışmanlık ve bilgi vermek gibi pek çok rolleri bulunmaktadır. Bu belirtilen mesleki roller çerçevesinde çocuk, kadın, genç, yetişkin, yaşlı, engelli vb. kırılgan gruplara mesleki uygulamalarda bulunmaktadır (Akbaş ve diğ, 2010, ss. 95-96). Aynı zamanda sosyal hizmet uzmanlarının göçe bağlı işkence, kayıp, travma gibi mağduriyetlere yönelik psiko-sosyal gereksinimleri gidermek için göçmenlerin temel hak ve hizmetlere erişiminin sağlanması, güçlendirilmeleri, savunuculuklarının yapılması gibi önemli rolleri bulunmaktadır (Karataş ve Barut, ss. 106-107).

Sosyal çalışmacılar bu mesleki rolleri kapsamında göçmenlere yönelik gerçekleştirmeleri gereken uygulamaları Tomanbay, 2013 şu şekilde sıralamaktadır:

- Yasalar çerçevesinde göçmenlerin asgari yerleşimini ve uyumunu sağlayıcı çalışmalar yapmak.
- Olası yaşanacak politik ya da bürokratik durumlar karşısında ilgili makamlarla koordinasyonun sağlanması. Bu bağlamda doğrudan sorunun muhatabı ile iletişime geçilmesi önemlidir. Aynı zamanda mevcut bürokratik ve politik açmazlıklara karşın mevzuat ve resmi uygulamaların geliştirilmesi yönünde çalışmalarda bulunmak.
- Yerleşme ya da göç sırasında aile üyelerin karşılaştıkları sorunları kısa (gıda, barınma) ve uzun (uyum, eğitim) aşamalı olarak kategorize ederek tüm aile fertlerine yönelik eylemde bulunmak.
- Hak mağduriyeti yaşayan göçmenlerin haklarını savunmak.
- Sivil inisiyatiflerle beraber diğer insanların bu konuda farkındalıklarını artırmaya yönelik kamuoyu oluşturmak.
- Göçmenlerin eklenildikleri topluma ile kaynaşması ve bütünleşmesi için uyum çalışmaları gerçekleştirmek. Bu bağlamda resmi ve sivil toplumu harekete geçirerek uyum kursları düzenlemek.
- Çalışma hakkı elde etmiş göçmenler için işe yerleştirme ve meslek edindirme çalışmalarında bulunmak.
- Göçmenlerin yaşadıkları sorunların takip ederek, ortaya çıkacak yeni sorunlara karşı çözümler üretmek (Tomanbay, 2013, ss. 320-321).

5. Sosyal Hizmet ve Kent Yoksulluğu

Yoksulluk kavramı bir sosyal sorun göstergesidir. Kavramın tekdüze olmaması, kompleks bir yapıda olması, başka bir deyişle, yoksulluğun sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal, kültürel, siyasal ve psikolojik gibi çok yönlü bir kavram olması, ortak bir tanım yapılmasını zorlaştırmaktadır (Özel, 2015, s.157). “Yoksulluk, temelde ihtiyaç duyulan “şeyden” mahrum olma halini ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Bundan dolayı ihtiyaç duyulan “şeyin” ne olduğuna bağlı olarak yoksulluk kavramının da farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir. Yoksulluğun farklı tanımlamalara konu olması yoksulluk kavramının zaman içinde çeşitlenmesi ve tarihsel

süreçte farklı boyutları ile ön plana çıkmasıyla doğrudan bağlantılıdır” (Argunağa, 2025, s. 5).

"20. yüzyılın başlarında yoksulluğun tanımı kişilerin temel ihtiyaçlarını gideremeyecek düzeyde olmaları olarak ifade edilirken günümüze gelindiğinde ise yoksulluk kişilerin yalnızca fiziksel ihtiyaçlarını değil aynı zamanda sosyal ihtiyaçlarını da istenilen düzeyde karşılayamaması durumu olarak ortaya çıkmıştır. Toplumsal yapı ile insanın duygu ve düşüncelerinin değişmesi yukarıda da bahsedildiği gibi farklı yoksulluk tanımlamalarının ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır" (Salduz ve Arslankoç, 2021, s. 167). Yoksulluk başlı başına kentlere yönelik göçlerinde en temel belirleyici nedeni olmaktadır. Bu nedenle yoksullar kentin vadettiği olanaklar doğrultusunda öncelikli olarak hayatta kalma, sonrasında ise giderek güçlenmek isteğinin ortaya çıkardığı motivasyon ile kente göç etmektedirler (Şentürk, 2012, s. 133).

Kent yoksulluğu, Türkiye’de özellikle büyük şehirlerde sosyo-ekonomik eşitsizliklerin, düzensiz göçün ve mekânsal ayrışmanın etkisiyle derinleşen çok boyutlu bir sorun haline gelmiştir. Bu sorunun çözümünde yerel yönetimler, sosyal politika üretiminde merkezi hükümetin tamamlayıcısı konumundadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesi, belediyelere “sosyal hizmet ve yardım” sağlama görevini yükleyerek yoksullukla mücadelede yerel düzeyde kurumsal bir çerçeve sunmaktadır (Resmî Gazete, 2005). “Belediyeler kentlerin en önemli muhataplarının başında gelmektedir. Bu nedenle kent yoksulluğu ile ilgili yapılan sosyal hizmet çalışmalarına bakıldığında karşımıza çıkması en muhtemel kurum belediyelerdir” (Argunağa, 2025, s. 84). Bu doğrultuda belediyeler, kentsel yoksulluğa karşı sosyal yardımların yanı sıra barınma, sağlık, eğitim ve istihdam olanaklarını artırmaya yönelik hizmetler geliştirmektedir. Benzer şekilde, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7. maddesi, büyükşehir belediyelerine “kültürel, sosyal ve ekonomik gelişmeyi teşvik edici” hizmetlerde bulunma yetkisi vererek kent yoksulluğu ile mücadelede daha kapsamlı ve stratejik bir müdahale imkânı tanımaktadır (Resmî Gazete, 2004). Büyükşehir belediyeleri, bu yetki çerçevesinde meslek edindirme kursları, sosyal konut projeleri, eğitim destekleri ve psiko-sosyal destek hizmetleri gibi çeşitli programlar geliştirerek dezavantajlı kent nüfusunun sosyal bütünleşmesini hedeflemektedir.

Yoksulluk çok boyutlu bir kavram olması nedeniyle kendi içerisinde farklı türlere ayrılmıştır. Yoksulluk, insanların eğitim, sağlık, konut ve altyapı hizmetleri gibi hizmetlere erişimlerinin yanı sıra ailelerin ve toplumun iyilik haline ve refah düzeyine doğrudan etki etmektedir (Duru ve Kalaycı, 2017, s. 226). “Çok boyutlu bir olgu olan kent yoksulluğu sadece maddi yetersizlikle ilgili değildir, aynı zamanda eğitim, sağlık, konut ve sosyal hizmetler gibi alanlara erişime de etki etmektedir. Kent yoksulluğunun derin ve çok boyutlu olması, kent yoksulluğu ile mücadelede uygulanan politikaların da çeşitlilik göstermesini zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle kent yoksulluğu ile mücadelede hem mevcut “yoksulların” korunması, hem de yoksulluğu önleyici politikaların geliştirilmesini gerekmektedir” (Argunağa, 2025, ss. 33-34).

Dezavantajlı bir grup olan yoksullar sosyal hizmetin meslek olarak ortaya çıkmasında önemli ölçüde etkili olmuştur. Bu bağlamda yoksulların zorunlu ihtiyaçlarının giderilmesi ve buna ek olarak belirli imkânlara erişimdeki yoksunluk durumu sosyal hizmetin önemseydiği iki alan olmaktadır (Genç ve Çöpoğlu, 2020, s. 41). “Kentlerde yoksulluğun derin bir şekilde hissedilir olması ve beraberinde sosyal sorunları ortaya çıkarması; birey, aile ve toplum refahının geliştirilmesini ve iyilik halinin sağlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu noktada sosyal hizmet müdahalesi önem kazanmakta ve sosyal hizmetin müdahale sürecinde sosyal hizmet uzmanının üstleneceği roller ve işlevler önemli bir boyut kazanmaktadır” (Duru ve Kalaycı, 2017, s. 227). Kentlerin sunduğu fırsat ve imkânların herkesçe ulaşılabilir olması kent yoksulluğunun azaltılmasında önemlidir. Literatürde bu hak, kent hakkı olarak ifade edilir ve “Bu hakkın sahipleri kentte bulunan herkeştir” (Göksu, 2017, s. 113). En nihayetinde sosyal hizmet ekonomik sorun yaşayan ve bu bağlamda destek ve rehberlik gereksinimi olan birey, grup ve topluluklara ilişkin onların insan onuruna yakışır bir yaşam sürmelerini amaç edinmektedir (Sheafor, 2014).

6. Yerel Düzeyde Güncel Göç Uygulamaları

Bu bölümde yerel düzeyde belediyelerin göç olgusuna yönelik mevzuat sorunu ile göçe yönelik sosyal hizmet uygulamalarında öne çıkan bazı belediyelerin güncel sosyal hizmet politikalarına kısaca değinilmiştir. Göç ve göçmenlik her ne kadar evrensel kriterlerle açıklanabilecek bir sorun gibi görünse de bu alanda yapılacak politika ve uygulamalarda yerel faktörlerin dikkate alınması oldukça önemlidir (Yılmaz, 2018, s. 105). Türkiye önemli göç yolları üzerinde bulunduğundan tarihsel olarak sürekli göç olgusuna maruz kalmıştır. Bu bağlamda Türkiye bir yönüyle Batılı ülkelere giden yolda transit geçiş ülkesi olurken, diğer yönüyle ise hedef ülke konumunda olmuştur.

1990'lı yıllardan itibaren Türkiye'nin yakın komşu ülkelerinde yaşanan siyasi istikrarsızlık ve çatışmalar nedeniyle Türkiye yoğun göç almıştır. Bu göç hareketinin yüksek olması göç mevzuatını yeniden düzenleme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. 1999 yılında Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne aday ülke olarak gösterilmesi ile göç politikalarında da uyum süreci başlatılmış, bu kapsamda 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) yürürlüğe konularak göç yönetiminin kurumsal yapısını üstlenen Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün görevleri belirlenmiştir. Kanun, yabancıların hukuki durumunu ve uluslararası koruma usullerini sistematik bir çerçeveye kavuştururken, 91. maddesi ile ani ve kitlesel göç hareketlerinde uygulanacak geçici koruma rejimini düzenlemiştir. Suriye iç savaşının yol açtığı yoğun ve hızlı nüfus hareketi bireysel koruma başvurularının değerlendirilmesini imkânsız hâle getirdiğinden, Türkiye Suriyelileri bu madde kapsamında geçici koruma altına almış ve böylece kitlesel akınlara yönelik hukuki ve idari bir çözüm üretmiştir (Nurdoğan ve Öztürk, 2018, s. 1163-1166).

2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaşın giderek genişlemesi, Türkiye'ye yoğun ve kitlesel göç akınlarına neden olmuştur. 2011-2013 yıllarında sayılar daha düşük olmakla birlikte, 2014 yılında hızlı bir şekilde yükselişe geçmiş ve geçici Suriyeli göçmen sayısı 1,5 milyonu aşmıştır. Bu artış eğilimi 2021 yılına kadar devam etmiş ve 3,7 milyon kişi ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 2021 sonrası dönemde ise sayı azalmaya başlamış, 2025 yılı Kasım ayı itibarıyla geçici koruma kapsamındaki Suriyeli sayısı yaklaşık 2,37 milyona gerilemiştir. Bu düşüş, geri dönüşler, statü değişiklikleri veya kayıt güncellemeleri gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır (GİGM, 2025).

Suriyeli göçmen sayısındaki artış nedeniyle kentlerin en dezavantajlı gruplarından biri de göçmenler olmuştur. Aynı zamanda göçmenler kent yoksulluğunun en önemli paydaşlarından biri olmaya başlamışlardır. Bu nedenle kent yönetimleri bir diğer ifadeyle yerel yönetim birimlerinden belediyeler bu konuya ilgi duymaya başlamış ve çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Özellikle yoğun göç alan bazı büyükşehir belediyelerinin göç alanına yönelik olarak birimler kurdukları görülmüştür.

Göç alanında belediyelerin yetki alanının sınırlı olması bu konudaki çalışmaları da sınırlı düzeyde bırakmıştır. Belediyeler, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 13. Maddesinde belirtilen “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur” (Resmi Gazete, 2005) ibaresinden aldığı dayanaklarla göçmenlere yönelik çeşitli çalışmalar yapmaktadırlar. Yine kanunun 14. maddesinde, belediyelerin kültür ve sanat, gençlik ve spor, sosyal hizmetler ve yardımlar, meslek edindirme gibi çeşitli hizmetleri sunma veya sunulmasını sağlama sorumluluğu taşıdığı belirtilmektedir (Çelik, 2014, ss. 9-10).

Merkezi yönetimin belediyelere aktardığı bütçenin ana kriterlerinden biri de kentin nüfusedir. Merkezi hükümetin göçmen ve mülteciler özelinde kullanılmak üzere belediyelere kaynak ayırmaması özellikle göçmen nüfusu yoğun olan kentlerde bütçe açıklarına yol açabilmektedir (Ateş, 2020, s. 29). Böylece belediyeler bütçe ve hukuki kısıtlamalar nedeniyle çeşitli zorluklarla karşılaşmış bu sorunları aşmak için ise paydaşlıklara başvurmuşlardır. Belediyeler, sığınmacı ve göçmenlere yönelik uygulamaları için uluslararası kuruluşlardan fon desteği almakta ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapmaktadır. Bu işbirliği, büyük ölçüde bilgi, deneyim ve uygulama alanlarında yoğunlaşmakta olup kent yoksulluğu ile mücadelede önemli bir rol oynamaktadır (Argunağa, 2025, s. 51). Örneğin İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) Göç ve Uyum Birimi, başta Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ve Alman Uluslararası İş birliği Kurumu (GIZ) olmak üzere uluslararası kuruluşla iş birliği içinde bu alanla ilgili faaliyetleri, yürütmektedir (Bostancı, 2022, ss. 150-151). Bu bağlamda yoğun göçmen nüfusu barındıran İstanbul hem yerel halk hem de göçmenler için bir arada yaşam pratiklerini geliştirmesi amacıyla göç meselesini

bütüncül bir şekilde ele alarak, İBB Göç ve Uyum Eylem Planı hazırlamıştır. Bu kapsamda kamu kurumları, uluslararası kuruluşlar, STK'lar, yerel yönetimler ve akademisyenlerle birlikte çeşitli görüşmeler ve çalıştaylar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sonrasında hazırlanan Göç ve Uyum Eylem Planı, katılımcılık, insan odaklı, adalet, kapsayıcılık, eşitlik, açıklık ve şeffaflık gibi temel değerleri ön planda tutulmuştur. Bu kapsamda İBB birlikte yaşamı ve uyumu sağlamaya yönelik çalışmalar, araştırma, veri toplama ve haritalandırma, yönetim-kordinasyon ve kapasite geliştirme olmak üzere dört ana eksenle hizmetlerini sürdürmeye devam etmektedir (Bostancı ve Durmaz, 2021, ss. 18-19).

İstanbul'dan sonra Gaziantep, Suriyeli göçmenlerin en yüksek sayıda ikamet ettiği ikinci kenttir. Benzer şekilde Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin göç alanında çalışmalar yaptığı bilinmektedir. Belediyenin 2025-2029 Stratejik Planında göç konusuna vurgu yapıldığı ve stratejik bir hedef olarak “Göçmenlerin sosyal, kültürel ve toplumsal uyumunu sağlamak için projeler üretmek ve uygulamak” ibaresi kullandığı görülmektedir (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2025, s.126). Belediyenin stratejik raporlarından ve faaliyet raporlarından anlaşıldığı üzere zaman içerisinde göçmenlerin temel ihtiyaçlarından başlanarak sosyal uyuma doğru evrilen faaliyetlerde bulunmuştur. Bu faaliyetleri gerçekleştirirken sivil toplum kuruluşları, yerel yönetimler ve diğer paydaşlarla iş birliği yapmıştır (Tosun ve Korkmaz, 2024, s. 161).

Geçici Koruma kapsamındaki Suriyeli göçmenlerin en yüksek sayıda yaşadığı diğer iller olan Şanlıurfa, Adana, Mersin ve Hatay Büyükşehir belediyeleri göç alanında çalışmalar yürütmektedir. Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi göç çalışmaları için özel bir birim kurmuş ve birim aracılığıyla Türkçe kursları, danışmanlık, fiziki ve maddi destekler sağlanmış, diğer belediyelerde olduğu gibi paydaşlarla iş birliği yapmıştır (Görür ve Gündoğdu, 2025 s.17). Mersin Büyükşehir Belediyesi “Uyum Masası” kurmuş, Sosyal Uyum Merkezi'nde psikososyal destek, tercümanlık desteği, iş ve meslek danışmanlığı, eğitim danışmanlığı ve sağlık danışmanlığı hizmetleri vermiştir. Mersin Büyükşehir Belediyesi ile uluslararası STK'lar arasında göçmen kadın istihdamı projeleri gerçekleştirilmiştir. UNHCR ile Suriyeli mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarına sosyal aktiviteler düzenlenmiştir. Yine 11. Kalkınma Planı çerçevesinde eğitim, gençlik, sosyal hizmetler, sosyal yardımlar ve yoksullukla mücadele, nüfus ve yaşlanma gibi

konularında proje ve programlar planlamıştır (Çelikyay ve Yüksel, 2025, s. 24).

7. Sonuç

Kent, başlı başına fiziksel bir mekân olmasının ötesinde bireysel ve toplumsal olarak aidiyet, sosyal ilişkiler, kültürel etkileşim gibi pek çok insani duygu ve durumun olduğu karmaşık bir ekolojik alandır. Fakat bu duygu ve durumlara entegre olmada kent ve kentli açısından en önemli sorunların başında yoksulluk ve göç gelmektedir. Öyle ki bu her iki olgu kentin sunduğu fırsatlardan bütünüyle yararlanmayı engellemektedir. Bu durum bir kentlileşme sorunu olarak bulundukları topluma yabancılaşma ve uyum sağlayama-manın ortaya çıkardığı suç ve gettolaşma gibi psiko-sosyal sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda kentlileşemeyen bireyler, bağlı bulundukları topluma karşı başkalaşma, yabancılaşma ve uyum sağlayamama gibi birçok sosyo-psikolojik sorunun odağında oldukları bilinmektedir.

Kentin baş aktörü olan belediyelerin göç ve kent yoksulluğuna yönelik çalışmaları bu anlamda oldukça önemlidir. Fakat Türkiye’de belediyelerin hukuki zemine tam olarak oturtulamamış sınırlı yetkisi ve bütçe sorunu, göçmenlere yönelik yeterli düzeyde sosyal hizmet ve politika üretmesini engellemektedir. Bütün bunlara rağmen belediyeler inisiyatif olarak göç ve kent yoksulluğu kesişiminde, uluslararası kuruluşlardan fon desteğinin yanı sıra sivil toplum kuruluşları ile iş birliği yapmaya yönelmişlerdir. Bu anlamda İstanbul, Gaziantep, Urfa, Adana, Hatay Büyükşehir Belediyelerinin eğitim, tercüme, sosyal uyum, istihdam, danışmanlık, ayni ve nakdi yardımlar gibi göçmenlere sağladıkları sosyal hizmet sunumları kente aidiyet sağlanması, kültürel bütünleşme ve uyumu açısından daha da önemlisi kent yoksulluğu açısından oldukça elzemdir. Bu anlamda göç ve yoksulluğun kentle bütünleşen etkisinin ortadan kaldırılması için sürdürülebilir politikalara gereksinim duyulmaktadır. Bu nedenle yerel yönetimlerden özelde ise belediyelerden bağımsız olarak bu politikaların sürdürülebilir olması pek mümkün görünmemektedir.

Kaynakça

- Açıkgöz, M. (2021). *Göç, kentleşme ve sürdürülebilir kalkınma amaçları: Yerelleştirme için bir rehber* (G. Tuçaltan, Ed.; G. Tuçaltan & B. İçdem, Prep.). Rezilyans Projesi (RESLOG-Türkiye).
- Akbaş, E., Zubaroğlu Yanardağ, M., & Yanardağ, U. (2010). Göç ve sosyal hizmet: Sosyal hizmet lisans tamamlama programı. <https://yokdersleri.yok.gov.tr/#ders> (Retrieved July 9, 2025)
- Altuntepe, M. Ö. N. (2008). Türkiye’de kentsel alanlara göç edenlerin kent ve çalışma hayatına uyum durumları: Bir alan araştırması. *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 3(11). <https://doi.org/10.19168/jyu.17305>
- Argüç, M. (2024). Türkiye’de yaşayan göçmenlerin kentlileşme sürecinde yaşadığı sorunlar. *Göç Dergisi*, 11(2), 77–102.
- Argunağa, R. (2025). *Kent yoksulluğu ve sosyal hizmetlerin kent yoksulluğuna etkileri* (Master’s thesis). İstanbul.
- Aslan, Ş., Zafer, M., & Güngör, F. (2025). Uluslararası sosyal çalışma bağlamında kentkırım. *İdealkent*, 48, 639–667. <https://doi.org/10.31198/idealkent.1461944>
- Ateş, K. (2020). Göç yönetiminde yerel yönetimlerin rolü. *Iğdır University Journal of Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 5, 23–40. <https://doi.org/10.58618/igdiribf.1027621>
- Aytaç, Ö. (2013). Kent mekânları ve kimlik/farklılık sorunu. *İdeal Kent Dergisi*, 9(3), 138–169.
- Bostancı, P. (2022). *Yerel kapsayıcı politika ve uygulamaların Suriye kökenli göçmenlerin sosyal uyumu üzerindeki etkisi: Zeytinburnu örneği* (Master’s thesis, İstanbul Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Bostancı, P., & Durmaz, E. (2021). Göçle ilgili planlama ve kapsayıcı politikaların üretilmesinde İstanbul’daki yerel yönetimlerin rolü – İBB deneyimi. *Göç Dergisi*, 8(1), 11–21. <https://doi.org/10.33182/gd.v8i1.772>
- Braudel, F. (1990). *Akdeniz: Mekân ve tarih* (N. Erkurt, Trans.). Metis Yayınları.
- Çelik, A. (2014). Sosyal belediyecilik anlayışı: Şanlıurfa büyükşehir belediyesi örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 1–20.
- Çelikyay, H. H., & Yuksel, K. (2025). Büyükşehir belediyelerinin uluslararası göç süreci politikaları. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 34(3), 1–38.
- Demir, E. (2025). Göç sosyolojisi: Göç, göç çeşitleri, sebepler ve etkiler. *Turkish Academic Research Review*, 10(2), 471–484. <https://doi.org/10.30622/tarr.1548522>

- Demirağ, D. (2012). Yaralı bellek: Kent ve unutmama. In M. Şentürk (Ed.), *Göç, kentleşme ve aidiyet ekseninde Esenler'i anlamak* (pp. 45–48). Esenler Şehir Düşünce Merkezi.
- Durur, H., & Gündoğdu, H. G. (2025). Türkiye’de yerel yönetimlerin göç yönetimindeki rolü: İstanbul ve Şanlıurfa örneği. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1–27. <https://doi.org/10.56400/tarsusiibfdergisi.1557072>
- Duru, S., & Kalaycı, E. (2017). Kentleşme ve yoksulluk bağlamında sosyal hizmet uzmanının mesleki rolleri. *International Journal of Academic Value Studies*, 3(17), 224–230.
- Ekici, S., & Tuncel, G. (2016). Göç ve insan. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 9–22. <https://doi.org/10.20493/bt.71783>
- Es, M., & Ateş, H. (2004). Kent yönetimi, kentleşme ve göç: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 48, 206–246.
- Ertürk, S. A., & Kurtarı, E. (2021). Editörden: Göç ve kent özel sayısı. *Göç Dergisi*, 8(1), 1–9. <https://doi.org/10.33182/gd.v8i1.777>
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi. (2025). *2025–2029 stratejik plan* [PDF]. <https://eski.gaziantep.bel.tr/uploads/2025/01/stratejik-plan-baski-hali.pdf> (Retrieved November 25, 2025)
- Genç, Y., & Çöpoğlu, M. (2020). Yaşlılar. In M. Serdar (Ed.), *Dezavantajlı gruplar ve sosyal hizmet* (pp. 41–70). Grafiker Yayınları.
- Gezer, İ., & Emsen, Ö. S. (2024). Türkiye’ye yönelik dış göç: Erzurum ili merkezi üzerine bir inceleme. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 19(2), 243–266.
- Gezgin, M. F. (1991). İş gücü göçü teorileri. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 23, 31–50.
- Giddens, A. (2012). *Sosyoloji* (C. Güzel, Trans.). Kırmızı Yayınları.
- Göksu, R. (2017). Kent yoksullarının işgal evleriyle kentte söz sahibi olma mücadelesi. *Ankara Üniversitesi Dergisi*, 73(1), 105–127.
- Hayta, Y. (2016). Kent kültürü ve değişen kent kavramı. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 165–184.
- Karataş, M., & Barut, B. (2021). Sosyal hizmet perspektifinden göç ve savunmasız gruplar: IOM raporları üzerine bir araştırma. *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 86–109.
- Kartal, K. (1983). Kentleşmenin ekonomik ve sosyal maliyeti. *Amme İdaresi Dergisi*, 16(4), 92–110.
- Keleş, R. (1998). *Kentbilim terimleri sözlüğü*. İmge Kitabevi.
- Marshall, G. (2009). *Sosyoloji sözlüğü* (O. Akınhay & D. Kömürcü, Trans.). Bilim ve Sanat.
- Mumford, L. (2007). *Tarih boyunca kent: Kökenleri, geçirdiği dönüşümler ve geleceği* (G. Koca & T. Tosun, Trans.). Ayrıntı Yayınları.

- Nurdoğan, A., & Öztürk, M. (2018). Geçici koruma statüsü ile Türkiye’de bulunan Suriyelilerin vatandaşlık hakkı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1163–1172.
- Özdemir, D. (2018). Türkiye’de bölgelerarası iç göç hareketlerinin belirleyicileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(3), 1337–1349.
- Özdemir, M. (2008). *Türkiye’de iç göç olgusu, nedenleri ve Çorlu örneği* (Master’s thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü). YÖK Tez Merkezi.
- Özel, M. (2015). Kentsel yoksulluk ve Türkiye’de yerel yönetimlerin işlevleri. *İdealkent*, 6(16), 155–181.
- Resmî Gazete. (2004, July 23). Büyükşehir Belediyesi Kanunu (Kanun No. 5216). *Resmî Gazete* (Sayı 25531).
- Resmî Gazete. (2005, July 13). Belediye Kanunu (Kanun No. 5393). *Resmî Gazete* (Sayı 25874).
- Salduz, Ç., & Arslankoç, S. (2021). Yoksullukla mücadele politikalarında bir çözüm olarak sosyal yardımlar: Sosyal hizmet odaklı bir değerlendirme. *Oltu Beşeri ve Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 153–172.
- Sarı, A. (2011). Türkiye’de iç göç: Fiziksel, sosyal ve ekonomik sonuçları. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 37, 1–18.
- Şan, M. K., & Küçük, M. (2018). Kentsel yoksulluk, göç ve yoksulluğun mekânsal yoğunlaşması-ayrışması. *Göç Dergisi*, 5(2), 185–204.
- Şen, M. (2014). Türkiye’de iç göçlerin neden ve sonuç kapsamında incelenmesi. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 231–256.
- Şentürk, M. (2012). Göç ve kentleşme. In M. Şentürk (Ed.), *Göç, kentleşme ve aidiyet ekseninde Esenler’i anlamak* (pp. 133–154). İlbey Matbaa.
- Sheafor, B. W. (2014). The professionalization of baccalaureate-level social work. *Advances in Social Work*, 15(1), 196–206.
- Sirkeci, İ., & Yüceşahin, M. M. (2014). Türkiye’de göç çalışmaları. *Göç Dergisi*, 1(1), 1–11.
- T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı. (2009). *Kentleşme Şûrası 2009: Kentsel yoksulluk, göç ve sosyal politikalar komisyonu raporu*. Author.
- T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). Yıllara göre geçici koruma kapsamındaki Suriyeliler. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>
- Tatlidil, E. (1992). Kent sosyolojisi kuram ve kavramlar. *Sosyoloji Dergisi*, 3, 25–44.
- Tılıç, R. H. (2011). Kavram olarak kent sosyolojisi. In F. Güneş (Ed.), *Kent sosyolojisi* (pp. 2–24). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Toksöz, G. (2006). *Uluslararası emek göçü*. Bağlam Yayınları.

- Tomanbay, İ. (2013). Uluslararası göç, sığınma insan kaçakçılığı ticareti sorunları ve sosyal çalışma. In H. Acar, N. Negiz, & E. Akman (Eds.), *Sosyal politika ve kamu bileşenleriyle sosyal hizmet: Temelleri ve uygulama alanları* (pp. 299–327). Maya Akademi.
- Tosun, B., & Korkmaz, H. (2024). Göç yönetiminde belediyelerin rolü: Gaziantep büyükşehir belediyesi ve Barselona belediyesi örneği. *Akademik Tarih ve Araştırmalar Dergisi*, 7(11), 142–177. <https://doi.org/10.56448/ataddergi.1581691>
- Ulusoy, A., & Vural, T. (2001). Kentleşmenin sosyo ekonomik etkileri. *Belediye Dergisi*, 7(12), 8–14.
- UNHCR. (2025). *Global trends: Forced displacement in 2024* [PDF]. Operational Data Portal. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/117061> (Retrieved October 20, 2025)
- Ünal, R., & Gedik, M. (2022). Türkiye’de göç yönetimi ve sosyal hizmet bakış açısından bir değerlendirme. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3(1), 52–70.
- Yılmaz, A. (2018). Göç ve kent: Göç olgusuna kozmopolitan bir bakış. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 103–109.
- Yılmaz, E., & Çiftçi, S. (2011). Kentlerin ortaya çıkışı ve sosyo-politik açıdan Türkiye’de kentleşme dönemleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(35), 252–267.
- Yılmaz, E., & Günay, G. (2022). Göçmenler ve göçmen ailelerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin bir değerlendirme. *Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1–19.